

<p>Відокремлений структурний підрозділ</p> <p>«Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки</p> <p>Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	<p>СИЛАБУС</p> <p>навчальної дисципліни</p> <p>ТЕОРІЯ ЙМОВІРНОСТЕЙ ТА МАТЕМАТИЧНА СТАТИСТИКА</p>
	<p>Галузь знань: 27 Транспорт</p> <p>Спеціальність: 275 Транспортні технології (на автомобільному транспорті)</p> <p>Освітньо-професійна програма: Транспортні технології (на автомобільному транспорті)</p> <p>Ступінь (рівень) освіти: перший (бакалаврський) рівень</p> <p>Дні занять та консультацій: згідно з розкладом</p> <p>Рік навчання: 2-й</p> <p>Семестр: 3-й</p> <p>Кількість кредитів: 5</p>
	<p>Викладачі: Давидчик Олександр Миколайович, викладач вищої категорії, доцент, кандидат фіз.-мат. наук.</p> <p>Електронна пошта (чи персональний сайт викладача): davidchic1949@gmail.com</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії науково-природничих дисциплін

Протокол від “___” _____ (назва) 20__ року № ___

Голова циклової комісії _____ (Ірина КАРПЕНКО)
(підпис) (ПІБ)
“___” _____ 20__ року

Голова робочої групи
(гарант освітньої програми) _____ (Ольга САКНО)
(підпис) (ПІБ)
“___” _____ 20__ року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни - закладання основ ймовірнісного підходу до розв'язку практичних задач; оволодіння студентами методами дослідження випадкових і детермінованих явищ; формування у студентів вміння самостійно розширювати свої математичні знання і використовувати їх для розв'язку практичних завдань зі своєї предметної області.

Завдання навчальної дисципліни – вивчення основних принципів та інструментарію імовірнісно-статистичного апарату, який використовується для розв'язування економічних задач, математичних методів систематизації, опрацювання та застосування статистичних даних для наукових та практичних висновків.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні засади імовірнісно-статистичного апарату, закони, що діють у сфері масових випадкових подій та явищ, методи систематизації, опрацювання й аналізу масових статистичних даних.

Перереквізити: Передумовою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння базових знань з елементарної математики і вищої математики.

Постреквізити: Дослідження операцій транспортних систем, Основи маркетингу та менеджменту, Економіка автомобільного транспорту, Основи науково-дослідницької роботи.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, лекція), наочні, практичні (практична робота).

Форми та методи оцінювання: екзамен, письмовий контроль, усне опитування, тестовий контроль.

Програмою предмету передбачено проведення практичних занять по темам курсу, а також виконання комплексної контрольної роботи.

Компетентності та програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у галузі транспорту з використанням теорій та методів сучасної транспортної науки на основі системного підходу та з врахуванням комплексності та невизначеності умов функціонування транспортних систем.
Загальні компетентності (ЗК)	Компетентності, визначені стандартом вищої освіти: ЗК-6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК-7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК-13. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Програмні результати навчання	
Результати навчання (РН)	Програмні результати навчання, визначені стандартом: РН-1. Брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ. РН-9. Розробляти, планувати, впроваджувати методи організації безпечної діяльності у сфері транспортних систем та технологій.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після його засвоєння мають продемонструвати такі результати навчання:

знання: основні поняття, аксіоми, формули та теореми теорії ймовірностей; основні закони розподілу дискретних та неперервних випадкових величин, їх головні характеристики; завдання математичної статистики як прикладної частини теорії ймовірностей; основні поняття та формули математичної статистики; основні методи статистичної оцінки параметрів, теорії регресії та кореляції, основні етапи перевірки статистичних гіпотез;

уміння: використовувати елементи комбінаторики при розв'язанні задач теорії ймовірностей; користуватися теоремами теорії ймовірностей при розв'язанні конкретних задач теорії ймовірностей; використовувати статистичні методи при обробці емпіричних результатів; застосовувати теоретичні знання для розв'язання прикладних економічних задач.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Лекції (ЛК): 32 годин

Практичні заняття (ПР): 36 годин

Самостійна робота (СР): 82 годин

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
1 курс, I семестр			
Модуль I			
1	Тема 1. Випадкові події	Предмет теорії ймовірностей. Сумісні та несумісні події. Протилежні події. Повна група подій. Означення ймовірності (класичне, геометричне, статистичне) та її властивості. Алгебра подій. Теореми додавання для несумісних та сумісних подій і їх наслідки. Умовна ймовірність. Гіпотези. Формула повної ймовірності та формула Бейеса. Локальна та інтегральна теореми Муавра-Лапласа. Формула Пуассона для малої ймовірних випадкових подій.	Самостійне опрацювання літератури Питання
2	Тема 2. Випадкові величини	Поняття випадкової величини, дискретні та неперервні випадкові величини. Функція розподілу та її властивості. Функція щільності розподілу та її властивості. Числові характеристики розподілів. математичне сподівання, мода і медіана; їх властивості. Характеристики розсіяння: дисперсія, середнє квадратичне відхилення; їх властивості.	Тести, питання.
3	Тема 3. Системи випадкових величин	Поняття про багатовимірні випадкові величини і системи випадкових величин. Функція щільності розподілу та її властивості. Числові характеристики системи випадкових величин. Регресія однієї випадкової величини на іншу. Коефіцієнт кореляції і його властивості. Приклади аналізу систем випадкових величин.	Тести, питання.
4	Тема 4. Найбільш поширені закони розподілу випадкових величин	Закони розподілу дискретних випадкових величин – дискретний рівномірний, біномний, геометричний. Розподіл Пуассона. Рівномірний та показниковий розподіли неперервних випадкових величин. Нормальний закон розподілу. Нормальна крива: вплив параметрів розподілу на її форму. Ймовірність попадання випадкової величини з нормальним законом розподілу у заданий інтервал.	Письмові відповіді на окремі питання
5	Тема 5. Елементи математичної статистики	Завдання математичної статистики. Вибірковий метод і його основні поняття. Варіаційний ряд. Емпіричний закон розподілу, емпірична функція розподілу. Полігон та гістограма. Статистичне	Тести, питання.

		оцінювання параметрів розподілу. Оцінка коефіцієнта кореляції. Інтервальна оцінка середнього квадратичного відхилення. Загальне поняття про перевірку гіпотез. Загальна схема перевірки статистичних гіпотез.	
6	Тема 6 Елементи кореляційного та регресійного аналізу	Функціональна, статистична та кореляційна залежність. Завдання кореляційного аналізу вибіркової сукупності. Кореляційне поле. Вибірковий коефіцієнт кореляції та його інтервальна оцінка. Поняття про регресію. Прямі регресії та знаходження їх параметрів методом найменших квадратів.	Письмові відповіді на окремі питання
			екзамен

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

1. Барковський В.В., Барковська Н.В., Лопатін О.К. Теорія ймовірностей та математична статистика. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
2. Турчин В.М. Теорія ймовірностей і математична статистика. Основні поняття, приклади, задачі. Дніпропетровськ: ІМА-прес; 2014. 356 с.
3. Огірко О. І., Галайко Н. В. Теорія ймовірностей та математична статистика: навчальний посібник. Львів: ДУВС, 2017. 292 с.
4. Медведєв М.Г., Пащенко І.О. Теорія ймовірностей та математична статистика. Підручник. Київ: Ліра, 2020. 536 с.

Допоміжна

1. Дубовик В.П., Юрик І.І. Вища математика: Навч. Посібник. Київ: Видавництво А.С.К., 2003. 648 с.
2. Дюженкова Л.І., Дюженкова О.Ю., Михалін Г.О. Вища математика: Приклади і задачі / Посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2003. 624с.
3. Огурцов В.П., Наконечна Т.В., Нікулін О.В. Вища математика для підготовки бакалаврів з інженерії: Навчальний посібник у трьох частинах / За загальною редакцією Огурцова А.П. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2008.

Навчально-методичне забезпечення:

1. Давидчик О.И. та ін. Курс лекцій по вищій математиці. Свідоцтво №13317 Державний департамент інтелектуальної власності. 07.06.2005

5. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання іспиту чи заліку відбувається із дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>)

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

6. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Максимальна кількість балів протягом семестру становить 100.
Семестровий контроль за дисципліну проводиться у формі екзамену.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотирибальною шкалою
90 – 100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, уміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.	зараховано	відмінно
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		добре
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє		

		достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		задовільно
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні";	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно

		однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.		
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Максимальна кількість балів, які отримують студенти з урахуванням критеріїв оцінювання результату наступна.

Розподіл балів, які отримують студенти

Вид роботи	Кількість	Сума балів
Змістовий модуль 1		
1. Виконання практичної роботи	4	12
2. Тематичний контроль	1	15
Разом		27
Змістовий модуль 2		
1. Виконання практичної роботи	3	9
2. Тематичний контроль	1	14
Разом		23
1. Виконання комплексної контрольної роботи	1	20
2. Екзамен		30
Усього		100